CONTRAVENȚIA DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE

CONTRAVENTION OF DOMESTIC VIOLENCE

CZU: 343.615-027.553:342.924 **DOI:** https://doi.org/10.59295/ssdoed2024.51

Ecaterina ROȘCA[1]

ABSTRACT. *Domestic violence is an illicit action, aggressive behavior of one or more family members. Nowadays, although we live in a democratic state, where the rights and obligations of each person are respected, this phenomen is widespread, so I think it is necessary to find it in the contravention code, not only in the criminal code. In my article, I will approach violence from the point of view of contravention.*

Keywords: *violence, family, contravention, woman, reeducation, victim, behavior, protection.*

REZUMAT. *Violența în familie sau violența domestică, reprezintă o acțiune ilicită, un comportament agresiv a unuia sau mai multor membri a familiei. În zilele noastre, cu toate că trăim într-un stat democrat, în care se respectă drepturile și obligațiile fiecărei persoane, totuși acest fenomen este larg răspândit, de aceea cred că acesta e necesar să se regăsească și în codul contravențional, nu doar în codul penal. În articolul meu, voi aborda violența din punct de vedere al contravenționalului.*

Cuvinte-cheie: *violență, familie, contravențional, femeie, reeducare, victimă, comportament, protecție.*

Introducere

Familia este una dintre fundamentele în toate societățile, fiind cea mai veche dintre instituțiile create de om de a lungul existenței sale istorice, ea constituie o formă de comunitate umană între membrii acesteia existând o serie de relații cum ar fi moral spirituale sau biologice. Aceasta este definită , ca un "grup de persoane unite prin căsătorie sau rudenie, care au o viată comuna bazata pe sentimente, aspirații si interese comune, familia, deși se regăsește la toate popoarele si comunitățile, totuși, se individualizează in raport de alte grupuri sociale prin stilul de viată practicat, prin normele, obiceiurile, valorile promovate si transmise de la o generație la alta"[1]. Din punct de vedere juridic aceasta este un grup de persoane între care s-a stabilit anumite drepturi și obligații reglementate de legislație.

Putem deduce că familia este nucleul oricărei societăți de aceea trebuie protejată și respectată, însă în zilele noastre se observă o creștere masivă a violenței in familie, chiar între membrii acesteia, de aceea legislația Republicii Moldova și nu numai, a implementat numeroase acte legislative pentru combatere și prevenirea acestui feno-

[1] Ecaterina ROȘCA, Studentă, anul II, Universitatea de stat din Moldova, Facultatea de Drept, roscaecaterina0@gmail.com

men, cu ar fi articolul 201[1] din Cod Penal, articolul 78[1] Cod Contravențional privind „Violența în familie", dar și numeroase prevederi din Codul Familiei.

Violența reprezintă o manifestare comportamentală a unei stări de agresivitate, o totalitate de conduite agresive, în care un subiect mai puternic din punct de vedere fizic sau psihic, îl supune pe altul mai slab la tratamente inumane (amenințări, viol, constrângere psihică...).

Putem evidenția că subiecți ai violenței în familie sunt agresorii/agresorul și victima/victimele membrii ai aceleiași familii, prin membri putem subînțelege persoanele aflate în căsătorie, în divorț, sub tutelă, curatelă, rudele, afinii lor ... .

„Prevenirea şi combaterea violenței în familie fac parte din politica națională de ocrotire şi sprijinire a familiei şi reprezintă o importantă problemă de sănătate publică. Pentru consolidarea, ocrotirea şi sprijinirea familiei, pentru asigurarea respectării principiilor fundamentale ale legislației cu privire la familie, recunoscând faptul că realizarea egalității de gen între femei şi bărbați constituie elementul-cheie în prevenirea violenței asupra femeilor, faptul că violența în familie afectează femeile în mod disproporționat, dar și faptul că și copiii şi bărbații pot fi de asemenea victime ale violenței"[2].

Metode utilizate

În această scriere am utilizat diferite metode și tehnici de cercetare. Tehnicile de cercetare reprezintă o totalitate de procese și instrumente care sunt folosite la începerea unui studiu unui anumit fenomen. Aceste metode permit colectarea examinarea și afișarea informațiilor, realizând în așa mod obiectivul principal al tuturor cercetărilor, care este dobândirea de noi cunoștințe. Alegerea celei mai adecvate tehnici de cercetare depinde de problema ce trebuie de rezolvat și de obiectivele stabilite motiv pentru care aceasta lege se dovedește a fi un punct fundamental în toate procesele de investigație.

Există 2 tipuri generale de tehnici de cercetare, tehnici cantitative și calitative. Eu m-am bazat pe ambele tipuri de cercetarea, calitativă, deoarece principalul obiectiv al cercetării date este înțelegerea și interpretarea interacțiunilor sociale în acest fel are ca rezultat descrierea unui fenomen. Această tehnică acordă o importanță majoră contextului în care se desfășoară cercetarea ce oferă o perspectivă naturalistă și umană. Câteva din metodele folosite de mine aici sunt: observarea, ce constă în faptul că cercetătorul participă la un anumit fenomen pentru a obține informații și anume cea neparticipantă, în care cercetătorul colectează informații din exterior fără a interveni la acțiune. Cercetările bibliografice, ce are ca scop investigarea a ceea ce deja a fost scris in istoria omenirii, spre exemplu m-am referit la evoluția violenței în familie in Republica Moldova. Studiul de caz, este o altă metodă, ce presupune examinarea aprofundată a unei singure instituții sau fenomen, oferind un studiu mai exact al cercetării, in acesta situație m-am referit la hotărârile de guvern, legi, convenții cu referire la violența domestică.

Un alt tip de tehnica de investigare este cea cantitativă ce se bazează pe obiectivitatea sa. O metodă utilizată este sondajul, în care datele sunt obținute printr-un chestionar, prin statistică. Compararea pe orizontal si pe vertical, ce presupune compararea unui efect in același stat dar in timpuri diferite și în state diferite dar în același timp.

Cercetarea

Fenomenul de violență în familie este reglementat în numeroase acte legislative internaționale și naționale, cum ar fi Declarația Universală a Drepturilor Omului ce prevede că familia este elementul fundamental și natural întregii societăți și trebuie să fie ocrotită de către stat și societate. Totodată este stipulat și în Constituția RM, prin articolul 48.

Pentru a preveni și combate acest tip de violență, legiuitorul Republicii Moldova a adăugat în anul 2009 articolul 201[1] în codul Penal care conține o pedeapsă mai dură, „(1) Acţiunea sau inacţiunea intenţionată comisă de un membru al familiei în privinţa altui membru al familiei, manifestată prin:

a) maltratare, alte acţiuni violente, soldate cu vătămare uşoară a integrităţii corporale sau a sănătăţii;

b) izolare, intimidare în scop de impunere a voinţei sau a controlului personal asupra victimei;

c) privarea de mijloace economice, inclusiv lipsirea de mijloace de existenţă primară, neglijare, dacă au provocat victimei vătămare uşoară a integrității corporale sau a sănătăţii, se pedepseşte cu muncă neremunerată în folosul comunităţii de la 150 la 180 de ore sau cu închisoare de pînă la 4 ani”[3].

S-a mai adoptat legea numărul 196 din 28.07.2016, prin care se adaugă un nou articol în codul contravențional și anume articolul 78[1] cu denumirea de „ Violența în familie„ ce are o sancțiune mai ușoară decât în Penal, întrucât contravenția reprezintă o acțiune sau inacțiune ilicită mai redus din punct de vedere al gradului de pericol decât infracțiunea. „Maltratarea sau alte acţiuni violente, comise de un membru al familiei în privinţa altui membru al familiei, care au provocat vătămare neînsemnată a integrităţii corporale se sancţionează cu muncă neremunerată în folosul comunităţii de la 40 la 60 de ore sau cu arest contravenţional de la 7 la 15 zile”[4].

Prin legea numărul 144 din 2021 a fost ratificată convenția Consiliului Europei privind „prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice„ . Astfel Republica Moldova a devenit al 35-lea stat membru al Consiliului Europei care ratifică acest document cunoscut și sub numele de convenția de la Istanbul adoptată la 11 mai 2011. Tratatul obligă statele părți de a asigura măsuri eficiente de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor și a violenței în familie protejarea victimelor urmărirea penală a agresorilor precum și adoptarea politicilor integrate. Din cele menționate în temeiul articolului 7 și 8 din legea numărul 45 din 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie precum și în

conformitate cu secțiunea 4.5.3 din planul de acțiuni pentru anii 2021-2022 privind implementarea strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și a violenței în familie pe anii 2018 -2023 aprobată prin hotărârea guvernului numărul 281 din 2018 a fost aprobat ordinul comun numărul 89/22/170/56/20/121 (MAI, MMPS, MS, MJ,PG, MEC) din 28 februarie 2022 cu privire la ,,instituirea mecanismului interministerial de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau cu vătămare gravă a integrității corporale a victimei,,

Analizând raportul din 2020 al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, privind violența în familie și față de femei, am observat că în timpul pandemiei Covid-19 și anume când au fost impuse restricțiile pentru a preveni răspândirea acestui virus, au avut un impact grav pentru siguranța și drepturile victimelor violenței din familie. Această izolare în locuințe a oamenilor i-au făcut mai vulnerabili, astfel abuzând de parteneri[5].

Conform notei informative privind ,,starea infracționalități ce atentează la viața și sănătatea persoanei și celor comise în sfera relațiilor familiale pe parcursul anului 2022,, se accentuează faptul că 852 cazuri, au întrunit elementele constitutive ale componenței de infracțiune; iar 1619 cazuri, au întrunit elementele constitutive ale componenței de contravenție.

Conform studiului „Bunăstarea și siguranța femeilor” elaborat de către OSCE în anul 2019 se observă faptul că în Republica Moldova circa 73% de femei au fost supuse cel puțin unei forme de violență din partea partenerului intim la un moment dat în viață. Violența psihologică constituie cea mai răspândită formă de violență 71%.

Din cele expuse anterior se poate observa cât este de important ca familiei și a relațiilor dintre membrii ei sa fie ocrotite prin toate mijloacele posibile, de aceea recent s-a adoptat Hotărâre de Guvern Nr. 332 din 31-05-2023 ,,cu privire la aprobarea Programului național privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței în familie pentru anii 2023-2027”[6].

Programul își propune să contribuie la asigurarea egalității de gen și la combaterea stereotipurilor de gen; toleranța zero față de toate formele de violență față de femei și violența în familie; asigurarea răspunsului multidisciplinar eficient la cazurile de violență, centrat pe victimă, prin dezvoltarea de servicii sociale suficiente și adecvate nevoilor victimelor și a răspunsului eficient al sistemului de justiție la cazurile de violență prin atragerea la răspundere a agresorilor și dezvoltarea programelor pentru agresori. Programul prevede elaborarea/modificarea cadrului normativ și edificarea cadrului instituțional corespunzător, precum și dezvoltarea capacităților tuturor specialiștilor (din asistența socială, administrația publică locală, poliție, justiție, sănătate, educație) pentru un răspuns eficient la cazurile de violență în familie în conformitate cu rigorile Convenției de la Istanbul și cu cele mai bune practici în domeniu. Pentru a realiza un progres real și a avea un impact sustenabil este necesară implicarea și responsabilizarea tuturor autorităților publice centrale și locale,

a partenerilor din societatea civilă, a mass-mediei și a mediului privat, precum și a fiecărei comunități să conlucreze pentru a preveni și a combate violența față de femei și violența în familie și a asigura accesul la servicii de sprijin pe termen lung pentru victime[7].

Un obiectiv general este urmărirea în justiție ce a fost realizat în proporție de 31%. Principalele lacune observate sunt: lipsa unui mecanism privind informarea victimelor despre eliberarea persoanei condamnate pentru violența în familie, practici defectuoase în aplicarea normelor contravenționale și penale în cazurile de violență în familie și violență sexuală, neexecutarea ordonanțelor de protecție și tergiversarea examinării cauzelor de violență în familie și violență sexuală, inclusiv a cazurilor în care sunt implicați copiii victime și martori ai infracțiunilor.

Recent, la Chișinău, 4 decembrie 2023 platforma Femeilor Deputate din Parlamentul de legislatura a XI-a a organizat masa rotundă cu genericul „Rupem cercul violenței împreună", în cadrul Campaniei ONU „16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen", cu participarea de deputate, reprezentanți ai Guvernului Republicii Moldova, ai autorităților publice locale, ai partenerilor de dezvoltare, precum și ai societății civile.

Potrivit datelor statistice, în anul 2023, 40 de femei și-au pierdut viața ca urmare a violenței, 71 % de femei suferă de violență psihologică, 33 % de femei sunt grav afectate de violență fizică. Cea mai alarmantă este cifra de 55 % de femei din Republica Moldova care consideră că violența domestică, violența fizică este o chestiune privată, care trebuie clarificată în interiorul familiei. Această cifră este de patru ori mai mare decât în statele membre ale Uniunii Europene.

Campania lansată în acest an de Platforma Femeilor Deputate cu genericul «Nicio scuză» înseamnă nicio scuză pentru violența la muncă, acasă, în public, online", a remarcat în debutul evenimentului președinta Consiliului de coordonare a Femeilor Deputate din Parlamentul Republicii Moldova, deputata Doina Gherman.

Concluzie

Este important ca articolul 78^1 să se regăsească în Codul Contravențional, deoarece scopul legii contravenționale este de a apăra drepturile și libertățile persoanei și cel mai important de a preveni comiterea a noi contravenții.

Totodată dreptul contravențional reglementează relații sociale ce vizează prevenirea faptelor contravenționale aici se pune accent pe relațiile sociale cu privire la informarea publică cum ar fi prin intermediul rețelelor sociale privind respectarea normelor cu caracter contravențional, se plasează ghiduri, note informative.

Relații sociale cu privire la instruirea persoanelor prin seminare, traininguri

Relații sociale privind îndrumare socială prin efectuarea controalelor, avertizări...

Dreptul contravențional nu are scop de a sancționa persoanele, în primul rând scopul principal este de a preveni și de a combate aceste contravenții, fapte ilicite.

În momentul în care dreptul Contravențional își va atinge scopul, contravenția nu s-ar mai transforma în infracțiune, cu un grad social mai grav și mai periculos. Este necesar ca victimele să conștientizeze necesitatea de a se adresa la timp autorităților în cazul supunerii pentru prima dată la violență pentru a combate de săvârșirea unor infracțiuni grave ce se pot solda cu decesul victimei.

Recomandări

Cu toate acestea afirmate, pot spune că sancțiunea aplicată pentru contravenient este neînsemnată pentru astfel de acțiune ilicită. Cu titlu de recomandare a-și adăuga o sancțiune ce prevede că persoana care a săvârșit contravenția de la articolul 78^1 , să fie obligată pentru a vizita psihologul pentru o perioadă determinată, stabilită de către psiholog, în cazul in care contravenientul nu va dispune de bani să efectueze o anumită muncă, iar banii automat să se transfere în contul psihologului. În așa mod se va lucra cu psihica persoanei pentru a-l face să înțeleagă graviditatea acțiunii sale.

Referințe bibliografice:

1. Catalin Zamfir, Lazar Vlasceanu, *Dictionar de Sociologie,* Editura Babel, Bucuresti, 1998
2. Lege Nr. 45 din 01-03-2007 cu privire la prevenirea şi combaterea violenţei în familie Online: LP45/2007 (legis.md)
3. Cod Nr. 985 din 18-04-2002 Codul penal al Republicii Moldova Online: CP985/2002 (legis.md)
4. Cod Nr. 218 din 24-10-2008 Codul contravențional al Republicii Moldova Online: CC218/2008 (legis.md)
5. Raportul pentru anul 2020 cu privire la violenţa în familie și violența față de femei Ministerul Sănătății, Muncii Și Protecției Sociale Online: Raport-2020-privind-violența-în-familie-și-față-de-femei.pdf (gov.md)
6. Hotărâre de Guvern Nr. 332 din 31-05-2023 cu privire la aprobarea Programului național privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței în familie pentru anii 2023-2027 Publicat : 14-07-2023 în Monitorul Oficial Nr. 240-245 art. 598 *Modificat HG926 din 29.11.23, MO463-464 /05.12.23 art.1127; în vigoare 01.01.24* Online: HG332/2023 (legis.md)
7. Hotărâre de Guvern Nr. 332 din 31-05-2023 Online: HG332/2023 (legis.md)